

TRØNDELAG FYLKESKOMMUNE (1)
Bjørnar Hafell
Fylkets hus
7735 STEINKJER

Deres ref.:
Vår ref.: 22/43957-2
Saksbehandler: Susanne Olsen
Dato: 24.10.2022

Lovfortolkning - Tannhelsetjenesteloven - Juridisk avklaring vedrørende fylkeskommunale kjøp av tannhelsetjenester fra private aktører

Det vises til deres brev til Helsedirektoratet datert 15. september 2022. I brevet stiller dere spørsmål knyttet til fylkeskommunale kjøp av tannhelsetjenester fra private aktører for å dekke behovet i Den offentlige tannhelsetjenesten og behovet til andre grupper som fylkeskommunen gjennom Stortingets budsjettvedtak er bedt om å tilby tannhelsetjenester til.

Spørsmålene knytter seg til forholdet mellom tannhelsetjenesteloven § 4-2 og lov om offentlige anskaffelser, og hvorvidt tannhelsetjenesteloven § 4-2 gjelder for avtaler som gjelder tannhelsetjenester til grupper som ikke fremgår av tannhelsetjenesteloven § 1-3.

Konkret ønsker dere tilbakemelding på følgende spørsmål:

1. Gjelder tannhelsetjenesteloven eller anskaffelsesloven ved kjøp av tjenester for pasienter nevnt i tannhelsetjenestelovens § 1-3?
2. Gjelder tannhelsetjenestelovens bestemmelser eller anskaffelsesloven ved kjøp av tjenester for pasienter som ikke er nevnt i tannhelsetjenestelovens § 1-3?

Helsedirektoratet vil i det følgende først svare på det første spørsmålet ved å redegjøre for forholdet mellom tannhelsetjenesteloven § 4-2 og reglene om offentlige anskaffelser. Deretter vil vi besvare det andre spørsmålet ved å vurdere hvilke regler som gjelder ved kjøp av tjenester til pasienter som ikke er nevnt i tannhelsetjenesteloven § 1-3.

Om forholdet mellom tannhelsetjenesteloven § 4-2 og lov om offentlige anskaffelser

Tannhelsetjenesteloven § 4-2 har følgende ordlyd:

Hvis en fylkeskommune ønsker å inngå avtale med privatpraktiserende tannlege om behandling av prioriterte grupper som nevnt i § 1-3 bokstavene a-e, skal den kunngjøre at interesserte kan melde seg. Avtale skal inngås med den som er faglig best skikket.

Departementet kan gi nærmere forskrifter om privat virksomhet innen Den offentlige tannhelsetjenesten, om kunngjøring av ledig avtale, om fremgangsmåte ved valg blant søkere og om avtalevilkår.

Helsedirektoratet

Avdeling helserett og bioteknologi

Susanne Olsen

Postboks 220 Skøyen, 0213 OSLO • Besøksadresse: Vitaminveien 4, Oslo • Tlf.: (+47) 47 47 20 20

Org.nr.: 983 544 622 • postmottak@helsedir.no • www.helsedirektoratet.no

Bestemmelsens første ledd stiller krav om at fylkeskommuner som ønsker å inngå avtale med privatpraktiserende tannleger, må kunngjøre avtalen, og at avtalen skal inngås med den som er faglig best skikket. Kravene er gitt for å sikre åpen konkurranse mellom interessenter, hvor den best kvalifiserte får fortrinn. Kravene er ufravikelige og vil i praksis innebære en begrensning i den fylkeskommunale handlingsfriheten ved avtaleinngåelse med privatpraktiserende tannleger.

Kjøp av helse- og sosialtjenester, herunder tannhelsetjenester, er også underlagt lov om offentlige anskaffelser med tilhørende forskrifter. Det er gitt egne bestemmelser om anskaffelse av helse- og sosialtjenester i forskrift om offentlige anskaffelser kapittel 30. Det innebærer at dersom fylkeskommunen velger å ivareta deler av sitt sørge-for-ansvar ved å kjøpe tannhelsetjenester fra private aktører, så må anskaffelsesregelverket følges.

I henvendelsen deres peker dere på at kravene i tannhelsetjenesteloven § 4-2 kan stå i kontrast til lov om offentlige anskaffelser, ettersom kravet i § 4-2 pålegger fylkeskommunen å inngå avtale med den som er faglig best skikket. Helsedirektoratet forstår at kravet i tannhelsetjenesteloven § 4-2 om at avtalen skal inngås med den som er faglig best skikket kan oppleves å komme i konflikt med vurderingene som skal gjøres i kraft av reglene om offentlige anskaffelser, som i større grad åpner for en vektig av ulike hensyn i anskaffelsesprosessen, herunder hensyn til pris. Helsedirektoratet vil likevel understreke at fylkeskommunen må følge kravene som følger både av lov om offentlige anskaffelser og av tannhelsetjenesteloven § 4-2 når det skal inngås avtaler med privatpraktiserende tannleger for behandling av pasienter som er prioriterte i Den offentlige tannhelsetjenesten, jf. tannhelsetjenesteloven § 1-3.

Om tannhelsetjenesteloven § 4-2 gjelder for avtaler om tannhelsetjenester til pasienter som ikke er nevnt i tannhelsetjenesteloven § 1-3

Tannhelsetjenesteloven pålegger fylkeskommunen et overordnet ansvar for å sørge for at tannhelsetjenester, herunder spesialisttjenester, i rimelig grad er tilgjengelige i fylket, jf. lovens § 1-1 første ledd. Videre har fylkeskommunen ansvar for Den offentlige tannhelsetjenesten, som omfatter tannhelsetjenester som utføres på gruppene som er nevnt i lovens § 1-3, enten av fylkeskommunens ansatte eller av privatpraktiserende tannlege som har inngått avtale med fylkeskommunen etter § 4-1, jf. § 1-1 andre og tredje ledd.

Gruppene som er nevnt i § 1-3 er følgende:

- a. Barn og ungdom fra fødsel til og med det året de fyller 18 år.
- b. Psykisk utviklingshemmede i og utenfor institusjon.
- c. Grupper av eldre, langtidssyke og uføre i institusjon og hjemmesykepleie.
- d. Ungdom som fyller 19 eller 20 år i behandlingsåret.
- e. Andre grupper som fylkeskommunen har vedtatt å prioritere

I tillegg er fylkeskommunen pålagt gjennom Stortingets budsjettvedtak å sørge for et tannhelsetilbud til enkelte pasientgrupper. Dette gjelder pasienter som er under legemiddelassistert rehabilitering (LAR), rusavhengige som mottar nærmere bestemte tjenester fra kommunen etter helse- og omsorgstjenesteloven, innsatte i fengsler og personer på 21 og 22 år, jf. rundskriv I-4/2008, rundskriv I-2/2006, rundskriv IK-28/89 og rundskriv I-2/2022.

Det følger av ordlyden i tannhelsetjenesteloven § 4-2 at bestemmelsen gjelder "*Hvis en fylkeskommune ønsker å inngå avtale med privatpraktiserende tannlege om behandling av prioriterte grupper som nevnt i § 1-3 bokstavene a-e*". Det følger altså direkte av ordlyden at bestemmelsen ikke gjelder for avtaler som ikke omhandler behandling av prioriterte grupper.

Fylkeskommunen kan selv fatte lokale vedtak om å innlemme pasientgrupper i de prioriterte gruppene med hjemmel i tannhelsetjenesteloven § 1-3 første ledd bokstav e. Dette er særlig aktuelt for gruppene som fylkeskommunen er pålagt å gi et tilbud gjennom Stortingets budsjettvedtak. Dersom dette gjøres, vil tannhelsetjenesteloven § 4-2 gjelde for inngåelse av avtale med private aktører for behandling av gruppe E-pasienter. Så lenge fylkeskommunen ikke har fattet slike lokale vedtak, gjelder derimot ikke bestemmelsen i § 4-2 for inngåelse av avtale med private aktører knyttet til tannhelsetilbud til disse gruppene.

Helsedirektoratet understreker at fylkeskommunen fortsatt må følge lov om offentlige anskaffelser med forskrifter ved kjøp av tjenester fra privatpraktiserende tannhelsepersonell til gruppene av pasienter som ikke inngår i tannhelsetjenesteloven § 1-3.

Oppsummering

Når det gjelder deres første spørsmål, om tannhelsetjenesteloven eller anskaffelsesloven gjelder ved kjøp av tjenester for pasienter nevnt i tannhelsetjenestelovens § 1-3, vurderer Helsedirektoratet at begge lovene må følges ved slike kjøp.

Når det gjelder deres andre spørsmål, om tannhelsetjenestelovens bestemmelser eller anskaffelsesloven gjelder ved kjøp av tjenester for pasienter som ikke inngår i tannhelsetjenestelovens § 1-3, vurderer Helsedirektoratet at tannhelsetjenesteloven § 4-2 ikke gjelder for slike avtaler. Fylkeskommunen må fortsatt følge reglene i lov om offentlige anskaffelser med tilhørende forskrifter ved anskaffelser av tannhelsetjenester fra private aktører.

Vennlig hilsen

Gunhild J. Røstadsand e.f.
seniorrådgiver

Susanne Olsen
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk